

DE PRUIMELAARSTRAAT

'De Pruimelaarstraat, wat was me dat een cadeau! (...) De biecht van Fons is ongetwijfeld bij de beklijvendste teksten die ik heb mogen spelen.'

- Tuur De Weert, ACTEUR

'De Pruimelaarstraat veroordeelde me tot fan van Louis van Dievel. Levenslang.'

- Stefan Laenen, AUTEUR

'Deze roman behoort ongetwijfeld tot mijn top vijf favoriete lectuur.'

- Jaak Van Assche, ACTEUR

NOOT VAN DE UITGEVER

In dit boek komen woorden, uitdrukkingen en opvattingen voor die naar de maatstaven van nu als kwetsend of beledigend kunnen worden ervaren. Zij zijn onlosmakelijk verbonden met de tijd, de plaats en de sociale werkelijkheid waarin het verhaal zich afspeelt. Om de historische en literaire authenticiteit van het werk te bewaren, zijn deze passages niet aangepast. Het behoud ervan betekent nadrukkelijk niet dat de uitgever of de auteur deze opvattingen onderschrijft.

Louis van Dievel

De Pruimelaarstraat

P E L C K M A N S

*Iedere gelijkenis met bestaande personen en feiten
berust op toeval.*

Twintig jaar

De Pruimelaarstraat

In de late lente van 2005 wandelde ik door de straten en straatjes van mijn jeugd: de Kerselaarstraat, de Pruimelaarstraat, de Kapelstraat, de Putsesteenweg, de Oude Baan. In de jaren zestig van de vorige eeuw was dat nog de ‘slechte’ kant van het dorp Bonheiden, waar de gewone sloebers woonden en de Vlaamse koterij hoogtij vierde. De mannen werkten in de conservenfabriek Marie-Thumas of aan de IJzeren Weg, de vrouwen deden de was en de plas en kochten halverwege de maand al op de pof bij de kruidenier. De kinderen gingen eerst naar de nonnenschool en daarna naar de vakschool. Ik was er in geen tijden meer geweest.

Wat had ik daar ook nog te zoeken? Mijn geboortedorp was allang mijn wereld niet meer. Dat ik toch was teruggekeerd, kwam door Staf Van Eyken. Ik was op het internet op zijn foto gestuit, een foto die intussen bijna gemeengoed is geworden: Van Eyken naast een rijkswachter in de Antwerpse assisenzaal, waar hij terechtstond voor drievoudige moord en veroordeeld werd tot de doodstraf. Ik studeerde in die tijd in Antwerpen. Het oude gerechtshof lag op wandelafstand. Twee keer ging ik naar het proces kijken. Ik herkende Staf bijna niet met zijn schouderlange haar, zijn roze hemd en zijn vest met grote ruiten. De dag van de uitspraak – 30 april 1974 – kon ik er niet meer bij, zoveel kijklustigen verdrongen zich voor een plaatsje in de zaal. Iedereen wilde de Vampier van Muizen een laatste keer zien, voor hij in de vergeetput zou belanden.

Dertig jaren gingen vervolgens voorbij, zonder dat ik ook nog maar één keer aan Staf Van Eyken dacht. Tot die

bijna iconische foto op het internet. Het beeld zette zich vast in mijn schrijvershoofd. Ik moest en zou over Staf schrijven. Maar wat? Moest ik het hele verhaal van zijn moorden, gewelddaden en verkrachtingen nog eens overdoen? Dat leek me een weinig origineel idee. Ik tobde en dubde. In arren moede keerde ik terug naar de plaats des onheils, niet naar de plekken waar Van Eyken zijn moorden pleegde, maar naar de buurt waar we samen opgroeiden. Staf ging naar dezelfde nonnenschool als ik, hij zat een klas hoger bij een van mijn zussen. We zaten samen in de Chiro van de Putsesteenweg. De hovingen van onze respectieve huizen (ik durf het woord tuinen hier niet te gebruiken) kwamen op elkaar uit, gescheiden door scheve draad en betonnen platen. Nu weet u meteen ook waarom ik Staf af en toe bij zijn voornaam noem.

Op mijn wandeling werd ik spontaan aangesproken door mensen die ik niet herkende of wiens naam ik vergeten was, maar die mij zelfs na al die jaren wél moeiteloos herkenden. Niet omdat ik een BBV was – een Beetje Bekende Vlaming – maar omdat ik een Van Dievel was, een familie die al vele honderden jaren (ik overdrijf niet) aan die kant van Bonheiden thuis was. Er ging mij die dag een dubbel licht op.

Eén: je kunt je afkomst niet verloochenen. Hoe hard ik dertig jaar lang ook mijn best had gedaan om mijn eenvoudige komaf te vergeten (ik schaamde mij er zelfs voor), het bleek allemaal verloren moeite. Sinds die dag leef ik daar in vrede mee, meer nog, ik ben er trots op.

Twee: ik wist welk boek ik wilde schrijven. Ik wilde béschrijven hoe de Pruimelaarstraat, een doodlopende straat die je nooit ongezien kon inslaan, in duigen viel toen bleek dat Staf Van Eyken – *Stafke*, die ze al kenden van toen hij nog maar zó hoog was – onmaskerd werd als de Vampier van Muizen. Een vrouwenmoordenaar en verkrachter die de streek van Bonheiden en Muizen een half jaar lang in een angstgreep hield, van oktober 1971 tot maart 1972. Van de moord op Marie-Thérèse Rosseel, over die op Ida Smeets,

tot die op Lutgarde Van der Wilt. Het laatste slachtoffer werd overigens op een koude zondagmorgen in het Bonheidense Zellaerbos aangetroffen door mijn oom en naamgenoot Louis Van Dievel. Enkele uren later werd Van Eyken opgepakt in de Pruimelaarstraat, waar hij opnieuw woonde, na een jarenlang verblijf in diverse ‘verbeteringsgestichten’, zoals die toen genoemd werden. Velen geloofden dat hij de uitzondering op de regel was: dat hij als een beter mens uit die resem instellingen was gekomen. Niet dus.

Om de Pruimelaarstraat uit de vroege jaren zeventig te kunnen begrijpen, moest ik haar reconstrueren. Ik sprak iedereen aan die mij kon helpen. Van de oorspronkelijke bewoners schoot na goed dertig jaar haast niemand meer over: uitgevlogen, verhuisd, overleden... Toch vond ik nog getuigen, onder wie Leo, die lokaal vermaardheid verwierf toen hij de pastoor van de Putsesteenweg een paar ferme klappen verkocht omdat de zwartrok hem voor communist had uitgescholden (hij was actief bij het nog jonge 11.11.11). Leo werd later cameraman bij de nieuwsdienst van de BRT.

Er was natuurlijk mijn nonkel Louis, die ook nu nog, vijftienvijftig jaar later, amper gepraamd moet worden om zijn gruwelijke vondst nog eens na te vertellen.

En er waren de krantenarchieven van *Het Nieuwsblad*, *Gazet van Antwerpen* en zelfs *De Volksgazet*. Ik kreeg de akte van beschuldiging van het assisenproces in handen, een document van twintig pagina's dat zelf al leest als een gruwelroman.

De Pruimelaarstraat telde in die tijd zo'n dertig huizen, twintig aan de linkerkant, de helft minder aan de rechterkant. Ik wilde weten wie waar woonde, of de bewoners getrouwd waren of zomaar samenwoonden; of de vrouwen overeenkwamen dan wel voortdurend in ruzie lagen met de geburen en waarover dan; of ze gezond waren of ziek; of de mannen werk hadden en zo ja waar, en zo nee, hoe de eindjes aan elkaar werden geknoopt; of de mannen cafélopers of,

erger nog, zatlappen waren die hun vrouw afrosten; of ze met de duiven speelden of met de kaarten; of ze een auto hadden; of er een gazet in huis was en welke dan; of de rijkswacht of de garde soms aan de deur stonden; of er schulden waren; of ze geregeld naar de kerk gingen; of er kinderen waren en hoeveel, of die het goed deden op school, of die 's zondags naar de Chiro gingen, of die op straat speelden, of die een fiets hadden.

Die buurt, *mijn* buurt, moest ik besluiten, was geen achterbuurt, het was er evenmin altoos kommer en kwel, maar er woonden wel veel mensen *met een hoek af*.

O ja.

Toen ik alles wist wat ik wilde weten, heb ik die informatie in twee schoendozen opgeborgen en heb ik mijn eigen Prui-melaarstraat gecreëerd, met een dozijn personages, gecomprimeerde personages, die allemaal iets hadden van de pakweg honderd echte bewoners, die de geest van de koppige, eigenzinnige straat uitademden. En ik liet die romanfiguren zich tot de lezer wenden en uitleggen wie ze waren, wat ze met Staf Van Eyken van doen hadden, hoe ze zijn arrestatie beleefden, wat de gevolgen waren voor henzelf en de geburen. Het kwam bijvoorbeeld uit dat de stiefvader van Staf om de maand zowat, op zondagmiddag, pornofilms vertoonde achter de gesloten blaffeturen van zijn huis, met *nabespreking*, en dat die voorstellingen werden bijgewoond door mannen uit de straat die hun vrouw hadden wijsgemaakt dat ze naar het voetbal gingen.

Twee jaar later, toen het assisenproces werd aangekondigd, kreeg de straat een nieuwe schok te verwerken. Terwijl de wonden nog aan het dichtgroeien waren, ontstond er een tweespalt: het proces bijwonen of liever niet. De pastoor preekte van niet, maar er werd niet naar hem geluisterd, nooit eigenlijk.

Ik heb *De Pruimelaarstraat* op 31 augustus 2006 voorgesteld in café De Roos, in het hol van de leeuw, waar ik zelf als zestienjarige bier met grenadine dronk. Daar, en ook in de maanden die volgden, verkocht het boek als zoete broodjes. Dat was uiteraard plezierig. Maar wat ik het meest opmerkelijk vond was dat werkelijk iedereen die het boek door mij liet signeren, de behoefte voelde om mij te vertellen waar hij of zij zich bevond en/of mee bezig was op die zondagochtend in maart 1972, de dag dat Staf Van Eyken als de gevreesde Vampier van Muizen werd ontmaskerd. Toch was de roman meer dan een bekend lokaal verhaal. Het boek schildert *la Flandre profonde* van de vroege jaren zeventig, het gemeenschapsgevoel dat nu nagenoeg verdwenen is, de rol van meneer pastoor en meneer dokter. Er is nog een Pruimelaarstraat in Evergem en Houthalen, maar de Pruimelaarstraat uit de roman had overal in Vlaanderen kunnen liggen.

Louis van Dievel

Proloog

mei 1974

Zie mij hier nu staan en zie Marcel staan, alle twee met onze handen in onze zakken. Ik voor mijn huis en hij voor het zijne. Ik in mijn voorhof en hij in de zijne. Alle twee met onze rug tegen de sierstenen van de gevel. Ze zijn nog warm van de zon. Het grind van mijn oprit is grijs en dat van hem is rood. Het rode knarst minder luid dan het grijze, zegt Marcel, maar het laat zich minder gemakkelijk aanharken, het kleeft als het nat is. Ook aan de schoenzolen. Zijn Francine had een foto van dat rode grind in *Het Rijk der Vrouw* gezien, in de rubriek *Moderne Tuinen*, en dan is ze blijven zagen tot ze dat ook had liggen. Marcel heeft tot in Duffel moeten zoeken naar een bouwhandel die rode grind kon leveren. Het heeft een dure naam, in Engeland spelen ze er naar het schijnt tennis op. Ik ben curieus naar de prijs. Francine is de enige van de straat die geraniums in bakken op de vensterbank heeft staan. Vijf frank per stuk alstublieft! Wat is er mis met viooltjes? Of stinkertjes? En dan mag Marcel van haar geen sigaretten kopen, omdat die te duur zijn. Hij moet ze zelf rollen en hij kan dat niet goed, heeft dat nooit goed gekund, en nu zeker niet meer, met zijn bevende vingers. Ik zie dat alle dagen op de bouw. Och, het zijn hun zaken. Maar dat Marcel bij iedereen sigaretten afbedelt, dat werkt wel op de zenuwen. Op de duur. Bij mij minder, omdat we geburen zijn. Maar toch.

De kat van Sooi Van Oevelen wordt iedere dag magerder. Ze heeft in de wei een slag van de zeis gekregen en ze is een poot kwijt. De Sooi heeft er direct zijn zakdoek rond gebonden.

Maar de kat beet in zijn hand en toen had hij de zakdoek zelf nodig. De poot is beginnen etteren natuurlijk. Het verbaast mij dat het beest nog leeft. Katten zijn taai. Maar deze gaat kapot, dat zie je gewoon. Over Sooi gesproken, daar komt hij van het huisje af. Hij haalt zijn bretellen op. Wij hebben al zeker vijf jaar een wc binnen, maar bij Sooi moet iedereen nog buiten kakken, op het huisje. Winter en zomer. Komt hij naar hier? Ik kan het niet goed zien, de avondzon schijnt in mijn ogen. Daar zal Francine geen last van hebben, ze heeft een zonnebril die ze altijd opzet als ze buitenkomt. Ik ken geen andere vrouwen die zonnebrillen dragen, behalve in de film natuurlijk. Marcel zegt dat ze dikwijls schele hoofdpijn heeft, altijd al heeft gehad, dat ze geen fel zonlicht verdraagt. Sinds het proces komt ze niet meer buiten. Ik kan dat verstaan. Ze koopt van de vliegende winkel. Tuur van Het Volksbelang komt langs met brood. Ze spreekt met niemand meer, ook niet meer met Simone.

Ja, Sooi komt naar hier. Hij heeft een oude keukenstoel mee, met een barst in de zitting. Hij draait de stoel om en zet zich aan zijn kant van de straat, met zijn armen op de leuning van de stoel. Gelijk wij hier allemaal doen, meestal op zondag. Sooi kijkt naar mij en naar Marcel, maar hij zegt niets.

Ik knik eens vaag, om tenminste te laten zien dat ik hem heb zien komen. Marcel schurkt met zijn rug tegen de gevel. Hij heeft dikke zweren op zijn rug. Ik heb ze op de bouw gezien, toen we ons wasten aan de pomp. Het zijn winterzweren, zegt hij, ze zullen wel weggaan als de zomer komt. Ik heb nog nooit van winterzweren gehoord. Ik ben benieuwd. Het is nog maar mei.

Sooi kauwt op een lange grasspriet. De zon is bijna achter het dak van zijn huis verdwenen. Er schemeren rode vlekken voor mijn ogen.

Het huis van Sooi staat haaks op de straat. Rug aan rug met dat van zijn broer Edgard. Ik weet niet waarom ze dat zo gebouwd hebben. Vroeger stond daar de doening van hun vader, maar die hebben ze afgebroken terwijl hij nog leefde,

en ze hebben er twee huizen van gemaakt. Hoe je van de stenen van een kleine doening twee grotere huizen kunt bouwen, dat heb ik nooit goed begrepen. En ik ben nochtans metser. Er is daar geen nieuwe steen aan te pas gekomen. Ze hebben die huizen ook diep gebouwd, haaks en diep, zodat je van de straat af niet goed kunt zien wat er allemaal gebeurt. Bij ons kun je dat wel zien. Allez, bij mij toch. En bij Marcel. En bij Fons en bij René en bij Jean. Door de gekleurde ruitjes van de beste kamer aan de voorkant kun je tot in de achterkeuken kijken, bij wijze van spreken natuurlijk. Bij Pierre niet, daar is het rolluik neer, dat spreekt vanzelf.

De oude Van Oevelen kreeg een kamertje boven de stal, onder de pannen, hij moest een ladder op om te gaan slapen. En als hij dan terugkwam van 't Rapste Binnen, met een stuk in zijn voeten, ik moet dat niet uitleggen zeker. Hij is in zijn bed gestorven, op zijn strozak eigenlijk, want zijn bed hadden ze al opgestookt in de kachel. Terwijl wij allemaal verwacht hadden dat hij op een kwade dag met zijn zatte kop van die ladder zou gestuikt zijn. Het geluk is met de dronkaards.

Sooi rochelt eens goed door en spuwt opzij op de grond. Hij veegt de klodder met zijn klomp in het zand, heel grondig doet hij dat. Zijn ogen staan onrustig in zijn hoofd. Meestal zijn ze leeg, zijn ogen. Zou hij iets willen zeggen?

‘Vake!’ Ze roepen hem achter zijn rug.

‘Vake! Telefoon!’

Bij Marcel is er ook telefoon, maar ik heb hem nog maar één keer horen bellen in een heel jaar. Bij ons niet. Wat moeten wij met een telefoon, zeg ik altijd tegen ons Simone.

En de telefoon van Sooi is eigenlijk die van zijn broer Edgard, die vertegenwoordiger is in mazoutkachels. Sooi heeft bij mijn weten nog nooit voor een baas gewerkt.

‘Allez vake!’

Het is zijn oudste dochter die hem roept. Betty heet het kind. Ze is in verwachting, god mag weten van wie. Zou ze al zeventien jaar zijn? En als je dan denkt dat ze zich voor

haar dikke buik zou schamen. Zoals die de mensen van de straat vrank in de ogen durft te kijken. Dat durft alleen een Van Oevelen.

‘Vake, ambetante mens!’

Traag en onwillig draait hij zijn hoofd naar achteren.

‘Wie is het?’

Maar zijn oudste dochter is al terug in huis. Hij heeft er vier. Geen zonen.

Sooi keert zich opnieuw naar ons, naar Marcel en naar mij, haalt onwillig zijn schouders op en komt traag overeind.

Zijn klompen schuren over de grond als hij zonder iets te zeggen en zonder haast naar zijn huis stapt. De kat komt uit de grachtkant tevoorschijn en mankt op drie poten achter Sooi aan. Het scharminkel.

Als ik opnieuw opzij kijk, is Marcel verdwenen. Ik zie nog net de deur van hun achterkeuken dichtvallen. Meestal is hij de laatste om naar binnen te gaan, de laatste van ons getweeën. Meestal zegt hij dan nog iets. Eender wat eigenlijk. Over de lucht of over het veld van Fien dat naast het huis van Marcel en Francine begint. En dan antwoord ik altijd met: ‘Morgen is er weer een dag’.

Hier sta ik nu alleen. Ik had over René en Gaby willen beginnen. Dat ze hier weggaan. Allez, feitelijk is René al weg. Dat ze hun huis te koop stellen. Na twintig jaar! Dat er nog zullen volgen. Dat ik dat voel. Dat de straat de straat niet meer is, sinds het proces. Maar het is alsof Marcel dat gerdien had. En toch zullen we daar vroeg of laat over moeten spreken. Of we dat nu plezant vinden of niet. De hele straat zal haar gedacht moeten zeggen. Gelijk toen met Pierre. De hele straat, of wat er nog van overblijft. Ach, een dag meer of minder zal de zaak niet maken.

‘Berre!’

Dat is Simone die roept.

Ik heet Albert maar Simone heeft mij altijd Berre genoemd, al van toen we verkering hadden.

Ze is al boven in de slaapkamer. Het is woensdag, ik

was het bijna vergeten. Op woensdag eten we altijd stoofvlees met frieten en daarna gaan we vroeger dan gewoonlijk slapen. Enfin, slapen. Wie niet met Simone getrouwd is zal dat wel niet goed begrijpen, na vierentwintig jaar huwelijk. Maar het is zo. Simone zit zo in elkaar. Woensdag en vrijdag en zondagmorgen. En als ik eens een dag over durf te slaan, kan ik zelf mijn boterhammen smeren.

DEEL EEN

De een zijn dood
is de ander zijn ongeluk

I

Regine

Dokter Van Camp is binnen nu. Zijn witte Mercedes staat voor de deur. Het werd tijd, het is bijna middag. Ik hoop dat hij Pierre een spuit geeft om te slapen, een grote spuit. Dat we hem een dag en een nacht niet meer horen. Minstens. Ik heb geen oog kunnen dichtdoen. Zo janken. Zo kermen. Zo huilen. Gelijk van een ziek beest dat ligt te creperen, zo klonk het. Hoe is het mogelijk dat een mens zulke geluiden uitstoot? Ik heb al veel meegemaakt hier in de straat, maar zoiets, nog nooit. Er staan nog drie huizen tussen dat van Pierre en het onze. Maar het was alsof hij achter de deur van onze slaapkamer tekeer lag te gaan. Om u een gedacht te geven.

Ik heb Jean moeten tegenhouden of hij was Pierre de kop gaan inslaan. Om hem te doen zwijgen. Met de hamer die hij naast het bed heeft liggen, tegen de inbrekers. Het was drie uur 's nachts. Ik was misschien vijf minuten aan het slapen. Ineens stond hij naast het bed, met die hamer in zijn vuist. Zelfs in het pikkedonker kon ik zien dat Jean zo bleek zag als een lijk. Hij schudde en beefde van kwaadheid. Ik heb hem letterlijk bij zijn slippers moeten pakken en opnieuw het bed in trekken. Ik heb mijn armen rond zijn nek gelegd en niet meer losgelaten, tot hij gekalmeerd was. Een vrouw kan dat.

Maar het heeft zeker een halfuur geduurd voor zijn hart wat minder bonkte. Heel de tijd voelde ik die hamersteel tegen mijn ribben. En daarna zijn fluit tegen mijn buik. Ik heb hem op mij getrokken. Bij Jean moet het er langs ergens uit. En Pierre intussen maar jammeren. Jean leek het niet meer te horen. Maar ik wel. Dat en het gehijg van Jean. Er

zit nog niet veel sleet op, op mijn Jean. Van zijn geweld is de wekker van het nachtkastje gevallen, op het knopje. Maar dat hebben we pas 's morgens gemerkt, toen het al voorbij zeven uur was. Pierre zijn muziek was toen al een tijdje stilgevallen. De metsers zaten beneden op de dorpel te wachten op hun baas, stil als muizen. Dat is ook niet van hun gewoonte, zo stil zijn, maar ja, na gisteren. Marcel had zijn boterhammen voor de rest van de dag al bijna allemaal opgegeten. Van de zenuwen, zei hij. En Jean maar sakkeren over de verloren tijd en het werk dat lag te wachten. Hij lachte toch ook een beetje met zijn ogen. Hij knipoogde naar mij. Maar de kinderen! Onze Stany zat te wenen in zijn bed en onze Willy had in de lakens gepist, dat was lang geleden. Heel ons huishouden was ontregeld.

Och god, nu begint het te regenen en ik heb juist de hele was aan de draad gehangen. De lucht ziet helemaal grijs, bijna zwart, het zat eraan te komen natuurlijk. Waar zit ik toch met mijn gedachten?

Kijk, daar komt Yvonne van Victor de hof ingelopen, met haar wasmand onder de arm. Haar goed zal al wel droog zijn. Ik zag haar met wasspelden in de weer toen wij nog aan tafel zaten.

'Yvonne!'

'YVONNE!'

Ik zwaai uitnodigend.

Ze doet teken dat ze geen tijd heeft. Ze gebaart naar de lucht. Ze roept iets wat ik niet versta. Ze wijst naar het huis van Pierre. Enfin, naar het huis van Warre Van Eyken, zoals wij meestal nog zeggen. Haar gedachten staan niet naar een babbeltje. Ik heb het wel begrepen. Trouwens, ik heb vandaag eigenlijk nog niemand gezien op straat of in zijn hof. Van de vrouwen, bedoel ik. Op andere maandagen verdoen wij soms uren met kletsen. Na de zondag valt er altijd veel te vertellen.

Oei! Het weerlicht. Veel te dichtbij naar mijn goesting. Ik ben niet bang aangelegd, maar bij een onweer voel ik mij

nooit gerust. Het begint hard te regenen nu. Alle was eraf en terug naar binnen, er is niets aan te doen. Yvonne loopt al terug naar haar achterkeuken, met de wasmand op haar hoofd, zoals een negerin. Maar dan minder, allez, elegant is het juiste woord niet, minder... minder zwierig... Nee, minder dierlijk! Dierlijk, dat is het woord wat ik zocht. Hoewel, een koe is toch ook een dier.

Zeg Regine, waar zijn uw gedachten toch. Naar binnen met uw eigen was! Och, ik probeer maar aan iets anders te denken dan aan wat er gisteren gebeurd is. Gisteren en deze nacht. Hoe laat zou het zijn? Seffens komen de kinderen van school en de tafel is nog niet afgeruimd van deze morgen.

Kijk. Dokter Van Camp gaat weg. Hij trekt zelf de deur van de achterkeuken achter zich dicht. Dat is zo een gewoonte van de dokter: hij klopt of belt altijd aan de voordeur. Ook al weet hij dat de mensen die deur nooit gebruiken. Ook al weet hij dat die deur soms gebarricadeerd is met afgedankte of overtollige meubelen of opgerolde tapijten of kartonnen dozen met oud servies of een kapotte stofzuiger. Het duurt soms een kwartier voor de mensen die deur open krijgen en ze zich met een rood en bezweet hoofd verontschuldigen voor de rommel in de gang. En intussen blijft hij daar als de vermoorde onschuld staan aan de straat, ook al roepen ze hem wel tien keer naar achteren. En als dan de *visite* voorbij is en de mensen willen hem voorlopen naar de voordeur, dan wil hij per se langs de achterkeuken naar buiten. Volgens mij schept dokter Van Camp daar plezier in. De mensen een beetje op stang jagen, dat doet hij graag. Maar hij is wel een goede dokter. Voor ons soort mensen toch. Gewone mensen. Voordat hij die Mercedes had, reed hij hier nog op de fiets rond. Maar dat is al wel wat jaren geleden, moet ik toegeven.

Zie ik dat goed? Het lijkt of de dokter treuzelt op het koertje. Hij heeft mij gezien. Zou hij iets willen zeggen? Zou hij op mij wachten? Maar nee. Waarom zou hij. Hij maakt een slap groetend gebaar met zijn vrije hand en stapt met slepende voeten naar de straat. De dokter sleept altijd een beetje

met zijn voeten. Dat is kostelijk voor de schoenen. Zou ik hem achternalopen?

Regine toch! Bemoei je met je eigen zaken. Denk aan de was. Aan de kinderen. Ja maar, het is toch niet verboden om curieus te zijn. En spreek niet tegen jezelf, daar wordt een mens zot van op de duur.

Jean

Het is een rottag, dat is het. Een klotedag. Eerst overslapen, dan een platte band in Peulis. En nu zitten we met zijn vijven in de grote camionette te niksen. Het regent oude wijven. Het bliksemt. Veel te gevaarlijk weer om op de steiger te staan. Opnieuw tijdverlies. Benny wrijft met zijn mouw over de ruit. Of het nog niet opklaart. Opklaren, hallo? Benny is een goeie jongen, een harde werker. Een stille. Zijn vader is verleden jaar gestorven. Van zijn fiets gevallen en verdronken in een beek met een halve meter water. Hij zal wel zat geweest zijn, zegden ze. Maar misschien heeft hij een *attaque* gekregen, hij had een zwak hart. De mensen mogen zo rap niet oordelen.

Berre eet een boterham met pikante salami. Ik moet het speeksel in mijn mond wegslikken. Ons Regine legt altijd kaas tussen mijn boterhammen. Dikke sneden met veel mosterd erop, dat wel. Maar altijd hetzelfde. Marcel rookt een slecht gerolde sigaret. De tabakskruimels vallen eruit. Marcel is nerveus, de hele ochtend al. Miste daarstraks een sport van de ladder. Gelukkig was hij bijna beneden. Marcel met zijn neurasthenieke Francine. Firmin drinkt koffie uit zijn thermos. Vroeger dronken we allemaal koffie uit een blikken bidon. Als je daar een handdoek om deed, bleef de koffie tot 's middags min of meer warm. Regine heeft mijn bidon vorige zomer in de vuilbak gegooid. Ik heb intussen al drie thermosflessen versleten. Die dingen gaan al kapot als ze een keer omvervallen. En de koffie smaakt nergens naar. Benny wrijft opnieuw een gat in de bewasemde ruit. Het zal veel helpen. De motor van de camionette draait. De verwarming blaast op

volle kracht. Onze natte werkkleren dampen als een mesthoop. Salami. Tabaksrook. Hete koffie. We ademen te veel.

Regent het nu niet wat minder hard, of maak ik mezelf iets wijs? Ik zou opnieuw aan het werk willen, voor het opnieuw dáárover gaat.

Zoals deze morgen, toen we het gerief hadden uitgeladen. Toen Marcel de cementmolen in gang zette. Toen Benny met een plank vol stenen op zijn schouder zijn evenwicht zocht op de ladder. Toen Berre zijn truwelen aanscherpte. Toen Firmin probeerde om Radio Luxemburg uit het transistorradiootje te krijgen. Toen ik het plan van de architect bestudeerde.

‘Wie had dat nu gedacht,’ zei Marcel.

Het was geen vraag.

Het was de te verwachten openingszin.

‘Die jongen leek toch een normale mens,’ zei Berre.

‘Stille waters, diepe gronden,’ zei Firmin filosofisch.

Firmin woont in de Bruinbeekstraat, dat is aan de overkant van de Putse Steenweg. Aan die kant zijn ze soms wat simpel.

‘Ging Staf niet trouwen met dat meiske van Claes?’ vroeg Marcel.

‘Ik heb dat ook horen zeggen.’

‘Volgens ons Francine had hij ook een lief in Mechelen, een cafébazin van over de veertig.’

Benny zei niets en ik ook niet.

‘Woont zijn zuster ook nog in de Pruimelaarstraat?’ vroeg Firmin.

‘Nee, die is al getrouwd, die woont op de Pasbrug.’

Hoe kun je zo onwetend zijn, leek Berre te denken.

‘Het was een ongeluksfamilie,’ zei Marcel.

‘Het is maar goed dat Marie dat niet meer heeft moeten meemaken,’ zei Berre.

‘De arme sukkel,’ zei Marcel.

‘De sloor,’ beaamde Berre.

‘Als er iemand zijn hemel heeft verdiend.’

‘Dat moogt ge wel zeggen.’

‘En Pierre dan,’ wilde Firmin zijn duit in het zakje doen, ‘die zal er ook wel niet goed van zijn.’

Marcel en Berre zwegen. Hun manier om duidelijk te maken dat Firmin uit zijn nek kletste.

Pierre...

De stilte duurde minder dan een halve minuut.

Dan gaf Firmin een mep op de onwillige radio. Maar Radio Luxemburg liet zich niet vangen.

Benny had zijn eerste lading stenen al naar boven gedragen.

Hij woont met zijn moeder in de Kapelweg, aan onze kant van de Steenweg.

‘Hebt gij gezien hoe de gendarmen Staf kwamen halen?’
‘Jean?’

De vraag van Marcel was aan mij gericht. Alsof ik dat niet wist.

Ik keek tegen mijn zin op van het bouwplan. Deed alsof ik met mijn gedachten bij de cijfers en de lijntjes was.

‘Ik was bij mijn zuster in Putte,’ zei Marcel, als om zich te verontschuldigen.

‘Ik was naar het voetballen,’ pikte Berre in, met spijt in zijn stem, ‘Pasbrug-Bonheiden: 6-6 alstublieft, en dan mist Hugo Verschooten nog een penalty.’

Hugo Verschooten van FC Bonheiden woonde aan de Oude Baan, aan de kant van Firmin.

‘Nee, mannen, ik was in de hof bezig,’ loog ik.

Ik doe nooit iets in de hof.

Ik vouwde het plan slordig dicht. ‘Komaan, aan het werk, we hebben al tijd genoeg verloren.’

Dat viel tegen, ik zag het aan hun gezichten. Maar ik wilde er niets over zeggen, het was al erg genoeg zo. Het zou zonder mij ook wel rondgaan in de straat.

‘Ik ga straks toch de gazet kopen,’ besloot Firmin, ‘ik wil er het fijne van afweten.’

‘Brengt ge ze dan morgen mee?’ vroeg Marcel. ‘Ons Francine wil geen gazet in huis.’

‘Ik moet pissen.’

Benny schuift de zijdeur van de grote camionette open. Hij duikt naar buiten. Als bij toverslag houdt het op met regenen. De mannen kijken ongelovig van Benny die tegen een boom pist, naar de grote blauwe scheur in de wolken.

‘Kom mannen, we moeten ervan profiteren,’ zeg ik.

Een beetje stram klimmen we een voor een uit de Bedford. De cementmolen zet zich knarsend in gang. Het ijzer van de truwelen schraapt over de bakstenen. Ik klop Benny bemoedigend op de schouders. Benny kijkt verbaasd op. Hij is dat soort dingen niet gewend. Hij beseft niet dat hij mijn dag heeft gered.

Ik klim zelf de ladder op en controleer met het schietlood of de muur wel rechtstaat. Dat had ik vanmorgen ook al gedaan. Dan neem ik zelf mijn truweel en kap een baksteen in twee.

We zijn vertrokken.

Ik stond voor onze poort toen Staf voorbij kwam gefietst. Ik kon tot buiten de rosbief ruiken die in de oven stond. Staf bleef strak naar zijn voorwiel kijken toen ik hem groette. Geen minuut later reed er een wit Renaultje de straat in. Stopte voor mijn neus.

‘Van Eyken?’ vroeg de man achter het stuur door het open raampje. Toen zag ik pas de antenne op het dak van de R4. De bob. Ik wees met mijn duim naar links, naar nummer 11, twintig meter verder. De twee mannen belden aan de voordeur, gelijk dokter Van Camp altijd doet. Ik hoorde Pierre iets roepen, waarschijnlijk dat ze achterom moesten komen. Pierre is de stiefvader van Staf. Hoe die twee samen in dat huis kunnen wonen, is mij een raadsel.

Regine heeft ook geroepen, dat het eten op tafel stond. Het smaakte mij niet. Ik had een vreemd voorgevoel.

‘Allez Jean, neem nog een bord,’ zei ons Regine teleurgesteld.

Ik ben na het eten terug voor de poort gaan staan, met

een sigaret. En ineens begon Pierre te jammeren en te janken als een hond die slaag krijgt. Dat hield niet op! Tien minuten later stopten er twee combi's van de Rijkswacht voor de deur bij Van Eyken. De gendarmen namen Staf mee. Hij leek er niet mee in te zitten. Hij knikte naar mij. En ik knikte terug.

Ik ben naar binnen gegaan. Ik heb de tv aanzet. Naar *Binnen en Buiten* gekeken.

Regine heeft mij de rest van het verhaal gedaan.

En Pierre intussen maar janken. Toen zijn Kristelke stierf, heb ik hem niet gehoord.

Er zijn journalisten van de *Gazet van Mechelen* en van *Het Laatste Nieuws* aan de deur geweest. Ze wisten meer dan wij.

En Pierre intussen maar jammeren. Toen zijn Marie aan haar eind kwam, zat hij op café in Mechelen.

De kinderen kwamen terug van de Chiro. De afwas was blijven staan. Ik heb Regine van de straat moeten plukken om het avondeten te koken. Vleesbrood met krieken. Het was toch zondag! Ze schaamde zich een beetje voor haar nieuwsgierigheid.

En Pierre intussen maar blèren.

Ik wou er naartoe gaan.

'Blijf hier,' hield ons Regine mij tegen, 'hoe zoudt ge zelf zijn als uw kind wordt meegenomen.'

't Is zijn kind niet,' zei ik bot, 'het is het kind van Marie en Warre.'

Maar ik ging niet. Ik had nochtans graag zijn strot dichtgeknepen.

De stem van Pierre werd helemaal schor. Hij klonk als een kraai in de winter. Maar dan luider.

Het nieuws van Staf kwam op de radio.

En Pierre bleef maar huilen en kermen.

'Godverdomme Regine,' zei ik om negen uur 's avonds, 'hij moet toch ook niet de vermoorde onschuld uithangen, hij heeft het er toch naar gemaakt, hè!'

En Pierre bleef maar loeien. Hij moet een delirium gehad hebben, of hoe noemen ze dat.

We lagen in bed en we hoorden niets anders. Maar we deden alsof we sliepen.

In het midden van de nacht had ik er genoeg van. Ik kon niet meer. Regine sliep, dacht ik, toen ik in het donker de hamer zocht die altijd naast het bed ligt. Zwijgen zou hij. Maar Regine had mij vast bij mijn slippen. En daarna bij mijn fluit. Ze is een goed wijf, mijn Regine.

3

De gazetten

Vrouwenmoordenaar gearresteerd

Doodde ook Marie-Thérèse Rosseel
en Mw. Van Isacker-Smeets

(Van onze redakteur)

Gustaaf Van Eycken, 22 jaar, die bij zijn stiefvader, Pieter Jacobs woont aan de Pruimelaarstraat 11 te Bonheiden, bekende dat hij in de nacht van zaterdag op zondag de 19-jarige Lutgarde Van Der Wilt, wonende aan de Muizenstraat 33 te Bonheiden, had vermoord. Het meisje was 's morgens haast volledig ontkleed in het domein Zellaer te Bonheiden op 20 meter van een wandelpad midden de bossen, gewurgd aangetroffen. Tijdens de ondervraging gaf Van Eycken toe dat ook Marie-Thérèse Rosseel en Mw. Van Isacker door hem werden vermoord.

MEISJE GEVONDEN

Lode Van Dievel, konservator van de de Wielewaal te Bonheiden, maakte zondagmorgen rond 7.30 u als fervente natuurliefhebber, een wandeling in het natuurreserveaat gekend als het domein van Zellaer. Een 200 m. voorbij de Blijdenberghoeve zag hij een paar meisjesschoenen en een witte handtas liggen, rechts

van het bospad. Ook merkte hij een sleepspoor op dwars over het wandelpad.

Ongerust ging hij landbouwer Sylvain Somers van de Blijdenberghoeve verwittigen en samen trokken de beide mannen het bospad op. Aan de andere zijde van het bospad, nauwelijks 20 m. in het kreupelhout, vonden zij een levenloos meisje. Klaarblijkelijk was

geweld op haar gepleegd en haar dadelijk de gerechtelijke instanties aangezicht vertoonde bloed- op de hoogte. sporen. Beide mannen brachten

(Gazet van Mechelen, maandag 20 maart 1972)

Terugkeer naar de plaats van de misdaad werd hem noodlottig

‘Schrik van muizen’ gevat na derde moord Ditmaal op
19-jarig meisje uit Bonheiden

Na een derde keer te hebben toegeslagen en een 19-jarig meisje te hebben misbruikt en vermoord te Bonheiden in de nacht van zaterdag op zondag, werd de ‘schrik van Muizen’ zondagnamiddag aangehouden.

Gustaaf van eyken, geboren in 1951, Pruimelaarstraat, Bonheiden, onlangs ontslagen uit een wederaanpassingsinstituut, waar hij vijf jaar verbleef wegens kinderverkrachting, ging meteen tot bekentenissen over. Uitvoerig bekende hij de moord op Lutgarde Van Der Wilt, studente aan het instituut ‘De Ham’ in Mechelen, met wie hij nagenoeg de ganse avond had gedanst tijdens een bal te Bonheiden. Hij biechtte ook de moord op, gepleegd op het 18-jarige dienstmeisje Marie-Thérèse Rosseel, dat op 13 oktober 1971 in het huis van haar werkgever verrast en gewurgd werd te Muizen.

LIJK IN KREUPELHOUD

Toen zondagmorgen omstreeks 7 u 30, de h. Sylvain Somers, conservator van het Wielewaalreservaat te Bonheiden, zijn gewone inspectie-tocht ondernam, vond hij in de Katogenweg, een eenzame weg

die uitgeeft in de Zellaerdreef recht tegenover de ‘Blijdenberghoeve’, een paar zwartlederen dames-schoenen en een witte handtas. Bij nader onderzoek zag hij in het kreupelhout, links van de weg, een sleepspoor en sporen van een

gevecht. D h. Somers, het ergste vrezend, begaf zich onmiddellijk naar de nabijgelegen 'Blijdenberghoeve', waar hij de eigenaar, Lode-wijk Van Dievel verzocht mee te gaan kijken.

Achter een afgehakte hoop takken vonden ze dan het nagenoeg naakte lijk van een jong meisje. Hoewel het aangezicht van het meisje bebloed was, herkenden zij haar dadelijk.

OPNIEUW NAAR PLAATS

VAN DE MISDAAD

Toen substituut Verrepth zich zondagvoormiddag samen met adjudant Joosten en eerste wachtmeester Maes van de BOB op de plaats

van de misdaad bevond, kwam er een jongeman voorbij gefietst. Hij deed nogal vreemd en had de blik naar de grond gericht, wat de aandacht vestigde van de substituut, die op dat ogenblik meer dan ooit aan de traditie moet gedacht hebben, die wil, dat de moordenaar steeds naar de plaats van zijn misdaad terugkeert.

De substituut liet de fietser dan ook volgen door de twee leden van de BOB. Ze zagen hem een huis binnengaan in de Pruimelaarstraat. Op hun beurt binnengetreden, bemerkten beide rijkswachters dat de jongeman een bloedvlek op de mouw van zijn jas had. Dat kwam al zeer verdacht over.

(Het Laatste Nieuws, maandag 20 maart 1972)

Edgard

Voilà! De laatste bal zit ook. Moet je de lange gezichten van die coiffeurs zien. Weeral op hun kas gekregen.

‘Dat was de laatste zeker?’

Ik vraag het met een uitgestreken gezicht. Allez, ik probeer dat toch. Maar ons Imelda zegt altijd dat de leugens op mijn gezicht te lezen staan. Dat zal wel wat overdreven zijn. Een goeie vertegenwoordiger moet kunnen liegen dat het gedrukt staat. Ik zou niet veel verdienen anders.

Maar ons Imelda heeft misschien gelijk dat ik niet goed kan liegen als het over vrouwenhistories gaat. Ik doe nochtans mijn best.

Natuurlijk was die coiffeur uit Rijmenam de laatste. Hun kampioen, zogezegd. De man die naar de Mexicana was gekomen om Edgard Van Oevelen te kloppen op het tapbiljart. De kampioen van de *janetten* ja! Hoe lang heeft die partij geduurd? Twintig minuten? En ik had al vier van die coiffeurs gevloerd hè, om te trainen eigenlijk.

‘Pintje, Edgard?’

Die coiffeur uit Rijmenam neemt het toch sportief op. Hij steekt zijn hand uit.

‘Torfs Wally,’ zegt hij.

‘Liever een Pale Ale als het voor u gelijk is,’ zeg ik, terwijl ik zijn slappe handje schud. Schudden is een groot woord. Het is niet meer dan aanraken, en dan krijg ik er nog een koude rilling van.

Als Torfs Wally even niet kijkt, veeg ik mijn hand af aan mijn broek. Gaby achter de toog heeft het gezien. Natuurlijk, Gaby ziet altijd alles. Ze knipoogt eens vettig.

‘Santé!’ zeg ik, terwijl ik mijn glas in de richting van de milde geveer hef.

‘Santé,’ zeggen die mannen terug. Twee drinken er cola, eentje drinkt er Seven Up, twee drinken er een pintje. De coiffeur uit Rijenmenam heeft een whisky besteld. De dwerg die er sinds vorige week ook bij is, knabbelt aan een stuk door chocolade. Met pistachenoten.

‘Spelen we volgende maandag opnieuw, mijne heren?’

Hoe lang is het nu geleden dat die coiffeurs op maandagavond naar de Mexicana zijn beginnen te komen? Twee maanden? Eerst waren ze met twee. Ze speelden gelijk beginnelingen op het tapbiljart. Ik werd er gewoon ongemakkelijk van.

Ik speel hier op maandagavond al jaar en dag tegen Frans Marin uit de straat. Maar Frans heeft bij Marie Thumas met zijn rechterhand in een machine gezeten.

Ik heb heel vriendelijk de minst slechte van die twee coiffeurs uitgedaagd.

Pretentie dat die had, mensen!

‘U moet wel tegen uw verlies kunnen, hè meneer,’ zei die kerel met een bekakt stemmetje.

Gaby achter de toog verslikte zich in haar cola. Het kwam eruit langs haar neusgaten.

Hij was uit Muizen, zei hij, toen ik hem drie keer na mekaar zonder compassie had uitgespeeld. Eddy uit Muizen. Hij was er de maandag daarop opnieuw bij, met nieuwe vriendjes.

Vriendjes die dachten dat ze konden biljarten. Davy, Tony en Marco. Een geblondeerde, een gebrushte en een die in de pot met brillantine was gevallen. Ik heb ze een voor een aan mijn keu geregen. En de week daarop stond er weer een nieuwe coiffeur die mij eens ging kloppen zie. En zo ben ik, Edgard Van Oevelen uit de Pruimelaarstraat, de officiële kampioen tapbiljarten van de coiffeurs geworden.

En sindsdien is café Mexicana op de Putse Steenweg een vaste halte in de uitgangsavond van het coiffeursvolk. Van de

Mexicana gaan ze naar een *jannettenclub* in de Adegemstraat in Mechelen. En om een uur of twee drie 's nachts rijden de dappersten nog naar Antwerpen om te gaan dansen in de King of in de Cinderella. Ik beklaag de sukkels die op dinsdagmorgen hun haar laten doen door die fuifnummers.

'Zeg Edgard,' vraagt Torfs Wally, 'is het waar dat u in dezelfde straat woont als die vrouwenmoordenaar, die Van Eyken?'

Die coiffeurs spreken iedereen aan met 'u'. Dat zit erin gebakken, zeggen ze zelf. *Kalanten* worden met *u* aangesproken.

Torfs Wally draagt een zware gouden ketting onder zijn spannend lila hemdje. Zijn borsthaar is volgens mij ook gevefd.

'Waarom?' vraag ik op mijn hoede.

Het is nog maar een week geleden dat de gendarmen Staf zijn komen halen. Staf kwam geregeld over de vloer in de Mexicana. Pinten drinken na het werk, vloeken boven het tafelfootbal. Dat soort onschuldige dingen. Hij heeft er ook wel eens geprobeerd om een kind van vijftien jaar te versieren. Ik was er bij. Pas op, ze zag er minstens achttien jaar uit. Stonden ze in een hoek te dansen, hij met zijn handen onder haar blouse. Op klaarlichte dag!

Edgard, je wordt oud. Vijftien jaar geleden deed je precies hetzelfde. Ook in de Mexicana. Toen Gaby ook vijftien jaar jonger was. En knapper. En wat minder uitgezakt. Maar kom, ze ziet er voor haar vijfenveertig nog altijd appetijtelijk uit. En volgens mij heeft ze er zin in. Maurice slaapt al, Maurice staat met de vroege shift bij Raghenò.

'Mijn broer is met hem in het leger geweest, in Duitsland.'

'Ha ja,' zeg ik.

'Mijn broer zegt dat Staf toen al een rare kwibus was. Vooral met vrouwen en zo. Dat hij daar serieuze verkering had met een deftig meisje en dat hij tegelijk naar de hoeren ging.'

‘Zo zijn er nog, hè makker,’ zeg ik, ‘zo zijn er meer dan ge zoudt denken.’

‘Mijn broer zegt ook dat hij daar in Duitsland iemand heeft willen verkrachten.’

‘Uw broer is een wandelende gazet, zo te horen. Breng hem eens mee.’

‘U lacht, geloof ik, wel met mij, hè Edgard.’

‘Maar nee, Wally!’ verzeker ik hem en ik sla hem vriendschappelijk op zijn schouder. Hij begint voorwaar te blozen bij zoveel intimiteit. Ik schrik er zelf ook van. Gaby staat te lachen achter haar toog.

Het is al halftwaalf geworden, zie ik op de klok boven de spiegel. In dezelfde spiegel zie ik dat Gaby haar lippen aflikt terwijl ze naar mij kijkt.

De coiffeurs vinden dat het tijd is om in Mechelen te gaan stappen. Er is niemand anders meer in het café.

‘Zet ge de stoelen nog mee op de tafels?’ vraagt Gaby als ze in twee auto’s vertrokken zijn.

‘Voor u doe ik alles, Gaby, dat weet ge.’

Maar ze trekt de gordijnen nog niet dicht.

‘Edgard,’ vraagt ze terwijl ze de glazen en de asbakken opruimt, ‘is het waar dat Pierre een nieuwe auto heeft gekocht?’

Ja, dat is waar. Een Simca. Pierre heeft een Simca gekocht, drie dagen nadat ze zijn stiefzoon zijn komen halen. Bij Talbot hier op de Steenweg. Zijn eerste nieuwe auto, geloof ik. Hij heeft altijd met rammelbakken van minstens tien jaar oud rondgetoerd. Fier als een gieter heeft hij er mee door de Pruimelaarstraat gereden. Erin, eruit. Wel tien keer. Aan het eind van de straat had hij alle moeite om zijn Simca te keren. Vooral toen onze Sooi na de tweede keer in het midden van zijn oprit ging staan. En geen centimeter wilde opzij gaan om het draaien voor Pierre wat makkelijker te maken. Volgens Marcel heeft onze Sooi op de voorruit gespuwd. Maar dat moet ik hem zelf eens vragen.

‘Kent die mens dan geen schaamte?’ vraagt Gaby.